

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Допускається до захисту
Зав. кафедри фінансів
банківської
справи та страхування

 доцент Драган О.О.
«2» серпня 2020 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

**Підвищення фінансової безпеки суб'єктів
аграрного підприємництва (за матеріалами «ТОВ
«АГРО - СЕМ 3» Житомирської області)**

Виконала:

Пугач Аліна Владиславівна

Керівник: професор

Варченко Ольга Миронівна

Рецензент: доцент

Заболотній В'ячеслав Сергійович

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Затверджую

Завідувач кафедри фінансів банківської
справи та страхування

 доцент Драган О.О.
«21» листопада 2019 р.

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу здобувачу Пугач Аліні Владиславівні

Тема: Підвищення фінансової безпеки суб'єктів аграрного підприємництва (за матеріалами «ТОВ «АГРО - СЕМ 3» Житомирської області)

Затверджено наказом ректора № 97/11 від «21» листопада 2019 р.

Перелік питань, що розробляються в роботі: узагальнити трактування економічної сутності фінансової безпеки суб'єктів підприємництва з метою визначення її місця у реалізації стійкого стратегічного розвитку; окреслити функціональні складові системи фінансової безпеки суб'єктів підприємництва; узагальнити й охарактеризувати види загроз фінансовій безпеці суб'єктів аграрного підприємництва як учасників глобальних ринків; ідентифікувати ризики і загрози фінансовій безпеці суб'єктів аграрного підприємства на основі оцінки сучасного стану їх фінансової безпеки; удосконалити діагностику внутрішніх ризиків при управлінні фінансовою безпекою аграрного підприємства; ідентифікувати зовнішні ризики та загрози фінансовій безпеці досліджуваного підприємства; удосконалити методичні підходи до оцінки внутрішніх ризиків і загроз фінансовій безпеці аграрного підприємства з урахуванням зарубіжного досвіду; обґрунтувати організаційно-методичні положення оцінки внутрішніх ризиків і загроз фінансовій безпеці суб'єктів аграрного підприємства.

Вихідні дані: форми №1-5 фінансової звітності, дані економічної звітності аграрних підприємств; дані Державної служби статистики України.

Календарний план виконання роботи

Етап виконання	Дата виконання етапу	Відмітка про виконання
Огляд літератури	жовтень 2019	листопад 2019
Методична частина	листопад-грудень 2019	грудень 2019
Дослідницька частина	січень-травень 2020	травень 2020
Оформлення роботи	вересень 2020	вересень 2020
Перевірка на плагіат	листопад 2020	листопад 2020
Подання на рецензування	листопад 2020	листопад 2020
Попередній розгляд на кафедрі	листопад 2020	листопад 2020

Керівник кваліфікаційної роботи

 О.М. Варченко

Здобувач

 А.В.Пугач

Дата отримання завдання «21» листопада 2019 р.

РЕФЕРАТ

Пугач Аліна Владиславівна. Кваліфікаційна магістерська робота на тему: «Підвищення фінансової безпеки аграрного підприємництва (за матеріалами «ТОВ «АГРО-СЕМ 3» Житомирської області).

Кваліфікаційна робота присвячена узагальненню теоретичних положень забезпечення фінансової безпеки суб'єктами підприємницької діяльності, удосконаленню методичних підходів її оцінювання та розробці практичних рекомендацій, спрямованих на підвищення фінансової безпеки аграрних підприємств з урахуванням зовнішніх і внутрішніх факторів невизначеності та ризику.

Метою магістерської роботи є узагальнення теоретичних положень, удосконалення методичних підходів та обґрунтування практичних рекомендацій щодо підвищення фінансової безпеки аграрного підприємства в аспекті забезпечення його стратегічного сталого розвитку.

Об'єктом дослідження є фінансова безпека аграрного підприємства, чинники, процеси, що її забезпечують.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та практичних засад фінансової безпеки аграрного підприємства як основи забезпечення стратегічного сталого розвитку.

Методи дослідження: при підготовці роботи використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів: абстрактно-логічний (при обґрунтуванні теоретичних аспектів фінансової безпеки суб'єктів аграрного підприємництва); теоретичне узагальнення, спостереження, групування (при уточненні понятійного апарату й розкритті функціональних складових фінансової безпеки аграрного підприємства, класифікації загроз фінансовій безпеці суб'єкта підприємництва); аналізу та синтезу (при оцінці сучасного стану фінансової безпеки аграрного підприємства та розробці заходів щодо удосконалення алгоритму діагностики фінансової безпеки); індукції та дедукції (при обґрунтуванні пропозицій щодо підвищення рівня фінансової безпеки досліджуваного підприємства, а також мінімізації ризиків і загроз); економічного моделювання (при оцінці рівня фінансової безпеки аграрного підприємства).

У першому розділі магістерської роботи узагальнено трактування економічної сутності фінансової безпеки суб'єктів підприємництва та визначено її місце у реалізації його місії суб'єктів аграрного підприємництва в умовах посилення зовнішніх загроз та викликів, а також нестабільності внутрішнього середовища. Визначено функціональні складові системи фінансової безпеки суб'єктів підприємництва та узагальнено види загроз фінансовій безпеці суб'єктів аграрного підприємництва як учасників глобальних ринків. Ідентифіковано ризики та загрози фінансовій безпеці суб'єктів аграрного підприємства на основі оцінки сучасного стану фінансової безпеки суб'єктів. Узагальнено методичні підходи до ідентифікації внутрішніх та зовнішніх ризиків при управлінні фінансовою безпекою суб'єктів аграрного підприємства та визначено склад зовнішніх ризиків та загроз фінансовій безпеці суб'єктів аграрного підприємства в умовах активної зовнішньоторговельної діяльності.

У другому розділі магістерського дослідження проведено комплексний аналіз фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств, зокрема, державної підтримки, залученні кредитів комерційних банків, реалізації програм страхування, тощо. Розраховано основні показники фінансового стану ТОВ «АГРО-СЕМ-3» за 2017-2019 рр., за результатами яких ідентифіковано систему внутрішніх ризиків та загроз фінансовій безпеці досліджуваного підприємства. Зроблено висновок, що для досліджуваного підприємства притаманними є такі види внутрішніх ризиків: ризик виробництва, ризик неефективної системи менеджменту, відсутність ціле орієнтованого управління зобов'язаннями та ризик неплатоспроможності. Серед ризиків зовнішнього характеру виділено такі: ризик зміни законодавства, ризик рейдерства, ризик пов'язаний із труднощами пошуку та залучення персоналу із відповідними компетентностями та навичками.

У третьому розділі магістерської роботи узагальнено зарубіжний досвід мінімізації та нейтралізації внутрішніх ризиків та загроз щодо забезпечення фінансової безпеки на основі чого зроблено висновок щодо необхідності чіткого сутнісного та кількісного переліку індикаторів, а також використання комп'ютерних програм. Обґрунтовано пропозиції щодо удосконалення методичних підходів до оцінювання та моніторингу показників фінансової безпеки для аграрних підприємств на основі зарубіжного досвіду, що сприятиме комплексній ідентифікації внутрішніх ризиків та загроз підприємства. До переваг даного підходу слід віднести простоту використання, можливість формування масиву інформації за роками та насадження на її основі відповідної системи моніторингу, використання Microsoft Excel. З метою оцінки внутрішніх ризиків і загроз запропоновано використовувати програмний продукт «Excel financial analysis».

Зроблено висновок, що пропозиції, які обґрунтовано у магістерській роботі можуть мати практичне використання на рівні досліджуваного підприємства «ТОВ «АГРО-СЕМ 3» Житомирської області, так й інших сільськогосподарських підприємств.

Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи - 102 сторінки, Магістерська робота містить 25 таблиць, 11 рисунків, а також 4 додатки. Список використаних джерел включає 101 найменування.

Ключові слова: фінанси, фінансова стійкість, фінансова безпека, сільськогосподарське підприємство, виробничі ризики, фінансові ризики.

ANNOTATION

Pugach Alina. Qualifying Master's thesis on the topic: "Improving the financial security of agricultural entrepreneurship (according to" AGRO-SEM 3 "Zhytomyr region).

The qualification work is devoted to the generalization of the theoretical provisions of financial security by business entities, improvement of methodological approaches to its evaluation and development of practical recommendations aimed at improving the financial security of agricultural enterprises, taking into account external and internal factors of uncertainty and risk.

The purpose of the Master's work is to generalize the theoretical provisions, improve methodological approaches and substantiate practical recommendations for improving the financial security of the agricultural enterprise in terms of ensuring its strategic sustainable development.

The object of study is the financial security of the agricultural enterprise, the factors, processes that provide it.

The subject of the study is a set of theoretical and practical principles of financial security of an agricultural enterprise as a basis for ensuring strategic sustainable development.

Research methods: in preparation of work the complex of general scientific and special methods is used: abstract-logical (at substantiation of theoretical aspects of financial safety of subjects of agrarian business); theoretical generalization, observation, grouping (when clarifying the conceptual apparatus and disclosing the functional components of the financial security of an agricultural enterprise, classification of threats to the financial security of the business entity); analysis and synthesis (in assessing the current state of financial security of the agricultural enterprise and the development of measures to improve the algorithm for diagnosing financial security); inductions and deductions (when substantiating proposals to increase the level of financial security of the studied enterprise, as well as minimizing risks and threats); economic modeling (when assessing the level of financial security of an agricultural enterprise).

The first section of the Master's thesis summarizes the interpretation of the economic essence of financial security of business entities and defines its place in the implementation of its mission of agricultural businesses in the face of increasing external threats and challenges, as well as the instability of the internal environment. The functional components of the system of financial security of business entities are identified and the types of threats to the financial security of agricultural business entities as participants in global markets are generalized. Risks and threats to the financial security of the subjects of the agricultural enterprise are identified on the basis of the assessment of the current state of financial security of the subjects. Methodical approaches to the identification of internal and external risks in the management of financial security of agricultural enterprises are generalized and the composition of external risks and threats to financial security of agricultural enterprises in terms of active foreign trade.

In the second section of the master's study, a comprehensive analysis of the

financial support of agricultural enterprises, in particular, state support, attracting loans from commercial banks, the implementation of insurance programs, etc. The main indicators of the financial condition of LLC "AGRO-SEM-3" for 2017-2019 were calculated, based on the results of which the system of internal risks and threats to the financial security of the investigated enterprise was identified. It is concluded that the following types of internal risks are inherent in the investigated enterprise: production risk, risk of inefficient management system, lack of purposeful management of liabilities and insolvency risk. Among the external risks are the following: the risk of changes in legislation, the risk of raiding, the risk associated with difficulties in finding and attracting staff with relevant competencies and skills.

The third section of the Master's thesis summarizes foreign experience in minimizing and neutralizing internal risks and threats to financial security, based on which it was concluded that a clear substantive and quantitative list of indicators, as well as the use of computer programs. Proposals for improving methodological approaches to the assessment and monitoring of financial security indicators for agricultural enterprises based on foreign experience, which will help to comprehensively identify and characterize the internal risks and threats of the enterprise. The advantages of this approach include ease of use, the ability to form an array of information over the years and planting on its basis of an appropriate monitoring system, the use of Microsoft Excel. In order to assess the internal risks and threats proposed to use the software product "Excel financial analysis".

It is concluded that the proposals, which are substantiated in the Master's thesis, can have practical use at the level of the researched enterprise "AGRO-SEM 3" of Zhytomyr region, as well as other agricultural enterprises.

The Master's thesis consists of an introduction, three sections, conclusions, a list of sources and appendices. The total volume of the work is 102 pages, the Master's thesis contains 25 tables, 11 figures, as well as 4 appendices. The list of used sources includes 101 names.

Key words: finance, financial stability, financial security, agricultural enterprise, production risks, financial risks.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ.....	6
1.1. Економічна сутність фінансової безпеки суб'єкта підприємництва як основи реалізації його місії в умовах зовнішньої невизначеності.....	6
1.2. Складові фінансової безпеки суб'єктів аграрного підприємництва	14
1.3. Ризики та загрози фінансовій безпеці суб'єктів аграрного підприємництва.....	23
Висновки до розділу 1.....	32
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ СТАНУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ТОВ «АГРО - СЕМ 3» ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	34
2.1. Сучасний стан фінансової безпеки підприємства.....	34
2.2. Діагностика внутрішніх ризиків і загроз при управлінні фінансовою безпекою.....	42
2.3. Зовнішні ризики і загрози фінансовій безпеці сільськогосподарського підприємства.....	50
Висновки до розділу 2.....	59
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ТА МІНІМІЗАЦІЯ ВНУТРІШНІХ РИЗИКІВ І ЗАГРОЗ ТОВ «АГРО - СЕМ 3» ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	61
1.1. Зарубіжний досвід мінімізації внутрішніх ризиків і загроз та забезпечення фінансової безпеки.....	69
1.2. Методичні підходи до оцінки та підвищення рівня фінансової безпеки підприємства.....	78
1.3. Мінімізація внутрішніх ризиків і загроз фінансовій безпеці підприємства.....	86
Висновки до розділу 3.....	95
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.....	97
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	102
ДОДАТКИ.....	113